

Kurz hláskovej eurytmie

Rudolf Steiner

Článok uverejnený v členskej prílohe časopisu Goetheanum

20. júla 1924

V čase od 24. júna do 12. júla prebehol pri Goetheane kurz hláskovej eurytmie. Jeho obsahom bola rekapitulácia mnohého, čo bolo v tejto oblasti až doteraz dané, a zároveň prehĺbenie a rozšírenie týchto prvkov už známych. Kurzu sa zúčastnili eurytmizujúci umelci, ktorí prevádzkujú eurytmiu ako umenie pri Goetheane a odtiaľ na mnohých ďalších miestach, osobnosti, ktoré v tejto oblasti vyučujú, učitelia eurytmickej školy, ktorú v Stuttgarte založila a vedie Mária Steinerová, učitelia waldorfskej školy a pokračujúce školy pri Goetheane, činné pre eurytmiu, liečební eurytmisti a rad ďalších osobností, ktoré sa o eurytmiu zaujímajú z podnetov svojho povolania ako umelci alebo vedci v iných odboroch.

Je tomu predsa tak, že eurytmie umožňuje znázornenie umeleckého živlu ako takého, jeho podstaty a jeho zdrojov. K tomu sme obzvlášť prizerali v priebehu kurzu. Pôsobiť ako eurytmista-umelec môže len niekto, kto rozvíja tvorivo svoj zmysel pre umenie na základe vnútorného povolania a vnútorného nadšenia. Ak má zjavovať formujúce a pohybové možnosti vložené do ľudskej organizácie, potrebuje k tomu, aby jeho duša bola celo naplnená umením. Tento univerzálny ráz eurytmie bol základným východiskom pre všetko, o čom sa v kurze pojednávalo.

Ak chce niekto eurytmizovať, je potrebné, aby prenikol do podstaty "tvorivej reči". Predovšetkým, aby sa zaoberal tajomstvom tvorby hlások. Každá hláska je výrazom určitého duševného zážitku. Samohlásky sú výrazom toho, že duša zjavuje sama seba - myšlienково, citovo, vôľou. Spoluhlásky vyjadrujú spôsob, ako sa nejaká vonkajšia vec alebo nejaký dej stáva predmetom pre dušu. Tento výraz ľudskej reči zostáva v obvyklej reči z najväčšej časti úplne v podvedomí, eurytmista sa s ním musí zoznámiť spôsobom úplne exaktným, pretože jeho úlohou je, aby premenil to, čo je v reči vnímané sluchom, v gesto, či už zotrúvajúce v pokoji, alebo prebiehajúce v pohybe. Preto sa tento kurz snažil obnažiť vnútorné ustrojenie jazyka. Usiloval o znázornenie hláskového významu slov, z ktorého koncepčný význam v podstate všade vychádza. Eurytmickým gestom sa dá znázorniť všeličo zo zákonitostí jazyka, čo sa v súčasnej dobe, kedy reč prebieha v značne abstraktnom rozporení duše, stáva len v malej miere predmetom poznania. V tomto kurze sa to uskutočnilo. Preto možno dúfať, že snád poskytol aj učiteľom eurytmie potrebné smernice.

Ak sa má eurytmistovo podanie naozaj stať samozrejým výrazom duševného diania, je potrebné, aby cítil oddanosť k najmenším prvkom gesta. Plne stvárniť veľké gesto môže až vtedy, keď si tieto najmenšie prvky najprv uvedomil a keď sa mu potom stali návykom umožňujúcim mu prejavovať duševné hnutia.

Sledovali sme, ako gesto samo zjavuje duševné zážitky a duchovné obsahy, a tiež v akom pomere je toto zjavovanie k duševnému výrazu, ktorý sa uskutočňuje

počuteľne v hláskovej reči. Na eurytmii sa človek môže učiť, ako oceňovať technickú stránku tohto umenia, ale práve pri štúdiu eurytmie je tiež možné sa hlboko preniknúť vedomím, že je potrebné, aby sa technická stránka oslobodila od všetkého vonkajšieho a bola celo uchopená duševným obsahom - ak má v eurytmii ožiť skutočne umelecký ráz. Ľudia činní v niektorom umeleckom odbore hovoria často o tom, ako by za technikou mala pôsobiť duša; pravda je, že duša musí byť činná priamo v technike.

Mimoriadnu dôležitosť prikladali tieto prednášky tomu, aby ukázali, že človek esteticky vnímavý vníma v pravdivo stvárnenom geste bezprostredne a úplne jednoznačne duševné prvky. Predviedli sme si príklady, znázorňujúce, ako v istom utváraní gesta je možné celkom samozrejme vidieť istý obsah duševného rozpoloženia.

Taktiež sme si ukázali, ako všetko utváranie reči, prejavujúce sa v gramatike, vo vetnej skladbe, v rytme reči, v poetických figúrach, v rýmoch a v stavbe sloh, nachádza zodpovedajúcu realizáciu iv eurytmii.

U poslucháčov tohto kurzu nešlo len o to, aby im kurz dopomohol k hlbšiemu poznaniu eurytmie, ale mali prežiť, že všetko umenie musí byť nesené láskou a nadšením. Eurytmista nemá možnosť odlúčiť svoj umelecký výtvar od seba a postaviť ho objektívne pred tých, ktorí ho budú esteticky vnímať, tak ako maliar, ako sochár, ale zostáva sám osobne prítomný vo svojom umeleckom prejave, je na ňom vidieť, či v ňom umenie žije alebo nežije ako časť božského obsahu sveta. Musí byť schopný postaviť svoj umelecký prejav prostredníctvom svojho človečenstva názorne priamo do umeleckej prítomnosti. To si žiada zvláštny vnútorné-intímny vzťah k umeniu. Kurz chcel prispieť účastníkom, aby toto chápali. Chcel ukázať, ako pri pohľade na gesto sa v duši zapaluje cit, a ako tento cit potom vedie k zážitku viditeľného slova. Všetličo, čo sa v počuteľnom slove uplatňuje len nedokonale, sa dá eurytmickým gestom priviesť k plnému zjaveniu. Počuteľné slovo v recitácii a deklamácii, ak je spojené so slovom viditeľným, umožňuje potom ucelený prejav, vytvárajúci najintenzívnejšiu umeleckú jednotu.